

Ólavur Hátún, landsmusikkskúlaleiðari:

Musikkskúlaundirvísingin niðurpínd

Skulu vit sammeta okkum við Ísland, og tað haldi eg vit eiga at gera viðhvørt, so áttu tað at verið einir 80 musikkskúla lærarar í Føroyum. Í dag er talið 25. Men við hálvthundað lærarum hevði eisini borið til at fingið eina sera góða og nøktandi undirvísing kring alt landið

Jan Müller

Játtaninar til frálærna í tónleiki eru so nógv minni áðrenn seinastu árin, at henda skipanin er vordin so niðurpínd, at tað ikki er gjørligt longur at halda saman uppá landsskipanina sigur Ólavur Hátún, sum er landsmusikkskúlaleiðari.

Hann visir á, at meðan Havnin og meginoktið klára seg so dánt við verandi lærarakreftum, so eru útjaðarnir t.v.s. Vágarnar, Suðuroy og Norðoyggjar sera illa fyri og kunnu ikki halda saman við tí skili, sum er á økinum. Tað krevst nevniliga eitt ávíst tal av greinum av instrumentum fyri at kunna halda saman uppá skipanina.

-Men tað eru krepputíðir og tað eru tey sum siga, at vit hava ikki rætt til at seta nógvir pengar av til slíkt!

-Eg haldi ikki, at vit hava rætt til annað enn at stuðla og byggja upp undir tað, sum er komið í lag í tónleiki m.a. og í mentanarlívinum sum heild.

Ólavur Hátún heldur ikki at tað bert er ein spurningur um ringar tíðir. Tað er so sanniliga eisini ein spurningur um prioritering. T.v.s. hvussu høgt einstakir politikarar meta tónleikin og sjálvandi eisini, hvussu nógv innlit teir hava í, hvat tað vil siga at kunna geva børnunum og teimum ungu góð og fjølbroytt tilboð í tónleiki.

-Einstakir politikarar hava prioriterað hetta við tónleikaundirvísing og lítlið, men samanumtikið hava mangir teirra viljað stuðlað.

Hann heldur, at pengar áttu at verið settir av til fleiri lærarar, soleiðis at vit í hvussu er høvdu einar hálvthundar lærarar.

Ólavur Hátún sigur víðari, at tað hevur ógvuliga nógv at siga fyri eitt samfelag sum tað føroyska, at vit veruliga satsa uppá mentanina og tilboð á hesum øki. Hetta ávirkar so alt

annað tann positiva vegin. Kanningar aðrastaðni vísa, hvussu stóran týðning eitt nú tónleikur hevur fyri vinnulívið.

Ein góð ílaga

Ein ílaga í tónleikaundirvísing er tí ein sera góð ílaga. Ein av gitnastu tónleikapedagogum í okkara tíð, Kodaly í Ungarn, sum byrjaði við smábørnunum, varð spurður, nær tú skal byrja við tónleikaundirvísingini, og hann svaraði: tú skal byrja

longu 9 mánaðir, áðrenn børnini eru fødd. Við hesum sipaði hann til, hvussu stóran týðning eitt tónleikaundirvísing hevur fyri okkum men ikki minst fyri komandi ættarlið.

Musikkskúlarnir hava so eisini gjørt sitt til, at tónleikalívið, sum hevur stóran týðning fyri samfelagið, er blómnað upp sum ongantíð fyrr.

-Vit í Føroyum hava møguleika at fáa eitt blómandi og ríkt tónleikalív, tí tað liggur í fólkinum. Spurningurin er bara at sannføra hvønn annan um henda týðning og taka avleiðingarnar av tí, nevniliga at brúka teir neyðugu resursirnar, sum krevjast fyri at kunna haava eina væl virkandi musikkskúlaundirvísing fyri børn og ung í øllum landinum.

Samanbera vit okkum við Íslendingar, so eru teir meira enn 260.000 menniskju, og teir hava millum 500 og 600 fulltíðar musikklærararstørv. Eftir hesum skuldu vit havt 80 lærarar ella meira.

Men bara við 50 størstum hevði tað verið møguligt at fingið eina sera góða, væl virkandi og landsumfatandi musikskúlaundirvísing.

Tá hugburðurin varð broyttur í Tinganesi

Har vóru bæði fløytur, klarinetter og messinginstrument

Um Musikkskúlan hevur Ólavur Hátún hetta at siga:

- Tá ið gongd var komin á, og vit stundu fram móti at fáa bygt upp eina musikkskúla skipan, sum helst skuldi røkka út um alt landið og geva fjølbroytt musikskúlaundirvísingartilboð til allar aldrar, um enn fyrst og fremst til børnini og tey ungu, mettu vit lærararstørvin at vera um hálvthundrað - tó heldur yvir enn undir. Um vit samanbera lutfallsliga við Ísland, skuldu vit havt ikki færri enn 80 fulltíðar musikklærararstørv í Føroyum.

Vit vóru komin upp á 44 størv, men tá ið hóttafall var um at koma á okkara figgjarviðurskipti, minkaðu vit í umsitingini sjálvboðin virksemd nakað aftur. Tað skal tó viðgangast, at vit á figgjarlógini um ársskiptið ongantíð fingið fullt út tað, sum við setan av lærarum meira enn hált ár frammanundan lá í orðingini »um figging fæst« hjá Landskúlaáðnum. Tí mátt Landskúlatyrisitingin á hvørjum ári skaffa til vega eina eyka-játtan frá figgjarmyndugleikunum.

Tá ið figgjarkeppan rættiliga tók seg upp, og talan ikki longur kundi vera um eyka-játtan til tað, sum í restaði, komu allir landsins musikkskúlaleiðarar saman at viðgera støðuna. Niðurstøðan gjørdist tann, at fóru vit niður um 35 full musikklærararstørv, fór landsskipanin at koma í trupulleikar.

Kommunur høvdu tá ikki enn rættiliga merkt snertin av figgjarkeppuni, og fáast kundi tí í lag ein serskipan, at kommunur, sum eftir lögtingslógini bert áttu at rinda 50% av musikklæraralønunum, sjálvboðnar tóku á seg at rinda eitt ískoytisgjald út um hesi hálvthundrað prosentini til tess at kunna varðveita neyðuga virksemd.

Tað, sum liggur í orðingini »neyðuga virksemd« er tað, at aðalmál musikkskúlans er at skapa fortreytir fyrri livandi tónleikalívi á staðnum. Hetta krevur eitt fjøltáttað undirvísingartilboð, t.d. bæði messing, fløytu, klarinett og helst eisini saxofon til harmonisamspel, og til strúkaraspel mást tú helst hava cello umframt fiolina. Í hesum samanhangi kann eisini nevast, at klaverið og orglið/ljómboðið eru fundamental í øllum tónleikavirksemi, og hvussu musikskúli í 1996 við lítum og ongum tilboði í gítari, slagverki og el-ljóðfórum er at lýsa, duga øll at hugsa sæt sum allan dagin í útvarpinum hoyra, hvat ið er »in« í dag.

Men við eitt stjórnarskipti broyttist hugburðurin í Tinganesi, og náðileyst varð musikkskúlin hendir niður á eitt virksemd við bert 25 fulltíðarstørvum til skúlan. Serliga í útjaðarokjunum sum í Suðri, í Sandoynni, í Vágum og í Norðoyggjum er tað tí nú so vónleyst at royna at skipa fyrri einum musikkskúla við skili í. Farið kundi verið út í æsir við, á hvønn hátt tað í teim einstøku førunum er so vónleyst, men eg fari nú ikki meira út í hetta, útán so at tú ynskir tað.

Í Havn kunnu vit frøast um, at dygdin er komin meira í hásæti, men vit, sum brenna fyrri at vinna musikkskúlanum sømdir aftur, so hann veruliga kann gerast støði undir livandi tónleikalívi um alt landið og samanumtikið undir einum framkomnum tónleikalívi í Føroyum, vita, hvussu nógv restar í. Bara eitt lítið dømi sum tað, at Havnin við sínum væl 15.000 íbúgvum ikki kann bjóða so frægt sum 200 vikutímar til musikskúlaundirvísing, meðan byr sum Hafnarfjörður við sínum bert 5.000 íbúgvum hevur yvir 250 vikutímar í sínum musikkskúla, sigur ikki so lítið.

»Vit mugu øll spara, og musikkskúlin má bera sín part av byrðini«, kann verða sagt. Sjálvandi. Men tá ið tað í útvarpspráti herfyri varð sagt, at skúlaaverkið sparrir 10-12% - um hetta er veruleiki, veit eg ikki, men hetta varð sagt - kendist tað sárt at vita sæt, at vónrikur vøkstur sum musikkskúlin í sínum besta blóma fekk ólívssar og nú má ana við ikki meira enn 50 prosent virksemd av tí, sum hann fullt útbýgdur hevði kravt.

Tveir musikkskúlaleiðarar Ólavur Hátún og Napoleon Nolsøe